

Załącznik do Uchwały Nr XIII/...../2020
Rady Gminy Sieroszewice
z dnia

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2020-2024

Sieroszewice 2020

Opracował:
Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Sieroszewicach
we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sieroszewicach

I. WPROWADZENIE

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2020-2024” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zmianami).

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Sieroszewice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie, a tym samym budowanie skutecznie działającego systemu uwzględniającego lokalne uwarunkowania i rozmiary zjawiska.

Zasadniczym, szerszym celem programu, do którego osiągnięcia ma służyć realizacja zadań zaplanowanych w programie, jest ograniczenie problemu i skali skutków przemocy w rodzinie. Cele szczegółowe, bezpośrednio zakładane w programie, odnoszą się do całego systemu zapobiegania i ograniczenia przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie ma swój szczegółowy wymiar, ponieważ to rodzina powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości. Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego. Przemoc w rodzinie dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wprowadzenia uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej.

Przemoc w rodzinie stanowi problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów, kuratorów, terapeutów w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Najbardziej niepokojące jest to, że przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy.

Zakładając, że niniejszy Program będzie stanowił wspólny strategiczny plan działania wobec problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Sieroszewice i będzie realizowany przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oczekuje się, że przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy na terenie gminy Sieroszewice.

II. PRZEMOC W RODZINIE -PODSTAWY TEORETYCZNE

1. Pojęcie przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste człowieka i rodziny. Przemoc w rodzinie naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność, swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym.

Przemoc w rodzinie jest:

Zjawiskiem wynikającym z działania człowieka, dokonywana przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym, intencjonalna - zamierzona do osiągnięcia jakiegoś celu, wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli, narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego człowieka rodziny, powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym oraz cierpienie i krzywdy moralne u osób, których dotyka.

2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów. Formy przemocy to:

przemoc fizyczna – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień,

przemoc psychiczna- to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,

przemoc seksualna – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,

przemoc ekonomiczna- to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy.

3. Skutki przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są bezpośrednio szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości), przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczenie, obawianie się, bezradność, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie i wycofują zawiadomienie o przestępstwie, bronią sprawcy. Zachowania te są w psychologii tłumaczone najczęściej występowaniem wyuczonej bezradności, zjawiska „prania mózgu” czy stresu pourazowego. Wycofanie się aktywnych działań służących zmianie sytuacji i wyjściu z przemocy może wynikać z przekonania o bezskuteczności działań, popartego wcześniejszymi doświadczeniami. Bierność i rezygnacja są również często wynikiem technik manipulacyjnych, jakim ofiara była poddawana ze strony sprawcy, technik mających utrwalić w niej niską samoocenę i wzbudzić poczucie winy.

4. Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (deficyty w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności) problemów efektywno- behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta, lub w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego. Trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji, nadużywanie

alkoholu, braniu narkotyków to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie ma wpływ na całe dorosłe życie. Ofiary przemocy, zwłaszcza seksualnej, mają problemy z nawiązaniem i utrzymaniem satysfakcjonujących relacji z innymi osobami. Ponadto, zachowania przemocowe są dziedziczone i powielane. Młodzi chłopcy wychowujący się w rodzinach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, uczą się agresji wobec kobiet, dziewczynki zaś postrzegają bicie, maltretowanie i wykorzystywanie, jako elementy wpisane w rolę kobiety. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie podwyższa ryzyko, że krzywdzone dzieci same staną się krzywdzącymi rodzicami.

6. Społeczne konsekwencje przemocy w rodzinie.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany, siniaki, ale przede wszystkim powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody psychiczne u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsada go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa. Niezbędne jest, zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia a jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana, jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

1. Skala problemu przemocy w rodzinie w Gminie Sieroszewice

Skala problemu przemocy w rodzinie w na terenie Gminy Sieroszewice została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych ze sprawozdań: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sieroszewicach, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach i Policji.

Tabela Nr 1. Liczba formularzy „Niebieska Karta” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego.

Rok	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”	18	22	26	19

Zródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sieroszewicach za rok 2016, 2017, 2018, 2019.

Tabela Nr 2. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu „Niebieska Karta”

Rok	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”	23	19	18	17

Zródło: Informacje na podstawie sporządzonych „Niebieskich Kart” za rok 2016, 2017, 2018, 2019.

Tabela Nr 3. Liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie

Rok	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Liczba interwencji domowych	65	68	72	54
W tym z powodu przemocy	9	8	11	6

Zródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2016, 2017, 2018, 2019.

Tabela Nr 4. Liczba skierowanych postępowań przygotowawczych skierowanych do Prokuratury Rejonowej w Ostrowie Wielkopolskim

Rok	2016	2017	2018	2019
Liczba interwencji domowych	7	4	3	5

Zródło: Posterunek Policji w Sieroszewicach za rok 2016, 2017, 2018, 2019.

Tabela Nr 5. Liczba rodzin, które otrzymały pomoc z powodu przemocy.

rok	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	2	1	1	0

Zródło: Sprawozdanie MPiPS - 03

Rozpoznanie skali zjawiska, wyłącznie na podstawie danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji czy innych instytucji zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej nie daje pełnego zobrazowania skali zjawiska. Często przemoc nie wychodzi poza próg domu. Osoby będące ofiarami przemocy nie szukają pomocy wśród innych instytucji z różnych powodów. Trzeba również mieć na uwadze, że ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci, które z reguły nie potrafią same poprosić o pomoc, a które rozwijając się w atmosferze przemocy nabywają negatywne wzorce zachowań i niejednokrotnie zostają sprawcami przemocy w rodzinie już, jako rodzice.

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Ograniczenie na terenie Gminy Sieroszewice rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie.

CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.

1. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

- 1.1 Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych.
- 1.2 Dostarczanie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- 1.3 Umieszczenie na stronie internetowej Gminy Sieroszewice oraz w Biuletynie Informacyjnym Gminy Sieroszewice informacji nt. przeciwdziałania przemocy.

2. Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.

- 2.1 Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
- 2.2 Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”.
- 2.3 Prowadzenie Punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy i rodzin w kryzysie.
- 2.4 Udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dorosłym i zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom dotkniętym przemocą.

3. Pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemoc.

3.1 Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego i służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.

3.2 Organizowanie szkoleń w celu podniesienia umiejętności pracy z osobami dotkniętymi problemem przemoc.

3.3 Uczestnictwo w konferencjach i seminariach.

3.4 Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemoc w rodzinie.

V. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Zakładamy, iż realizacja Gminnego programu przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie na lata 2020-2024 przyczyni się do:

1. Pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemoc w rodzinie, zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemoc w rodzinie i zwiększenia wrażliwości społecznej wobec aktów przemoc w rodzinie.
2. Ochrony ofiar przemoc poprzez wsparcie prawne i psychologiczne oraz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doznających przemoc i zwiększenia dostępności do profesjonalnej pomocy dla ofiar przemoc w rodzinie.
3. Podwyższenia kompetencji służb zajmujących się problematyką przemoc w rodzinie.
4. Spadku liczby przypadków przemoc w rodzinie.

VI. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie są środki z budżetu Gminy Sieroszewice przeznaczone na realizację zadań w ramach Przeciwdziałania Przemoc w Rodzinie.

VII. ZAKOŃCZENIE

Opracowany Gminny program przeciwdziałania przemoc w rodzinie oraz ochrony ofiar przemoc w rodzinie na terenie Gminy Sieroszewice pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.